

30.1.2009

**SINIVIHREÄN HALLITUKSEN VUODEN 2009
I LISÄTALOUSARVIOESITYKSEN
LUOTTAMUSPAKETTI**

Suhdannenäkömät heikkenemässä

Näkemyksien vuoden 2009 taloustilanteesta on muuttunut viime kesän jälkeen voimakkaasti. Kansainvälisen rahoitusmarkkinoiden kriisin myötä voimistunut ja nopeutunut suhdannekäännös on muuttanut talousodotukset poikkeuksellisen heikoiksi. Asuntomarkkinoiden hintakuplien puhkeamista seurannut kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden kriisiytyminen johti syksyllä 2008 lainamarkkinoiden kiristymiseen ja lainakorkojen nousuun. Maailmanlaajuinen taloudellinen integraatio on edennyt kaikkein pisimmälle rahoitusmarkkinoiden osalta. Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla eri toimijoiden välillä ilmenevä epäluottamus heijastuu siten välittömästi myös Suomen rahoitusmarkkinoiden tilaan. Talousnäkömyksien kohenemisen edellytyksenä onkin kansainvälisiä rahoitusmarkkinoita vaikeavaran epävarmuuden hälveneminen, josta on joitakin merkkejä jo näkyvissä. Rahoitusmarkkinakriisi levisi nopeasti pankeista muualle talouteen sekä Yhdysvalloista ja Euroopasta laajalle muuhun maailmaan. Tuotannon arvioidaan supistuneen viime vuoden loppussa Yhdysvalloissa ja useimmissa Euroopan maissa ja euroalue vaipui historiansa ensimmäiseen taantumaiseen. Kehitys heikkenee edelleen alkuvuodesta 2009.

Poikkeuksellisen jyrkkä maailmantalouden laskusuhdanne on jo alkanut vaikuttaa myös Suomen talouskehitykseen. Kansantuotteen arvioidaan supistuneen vuoden lopulla, kun rahoituksen kallistuminen ja asuntomarkkinoiden taantuma käänsivät rakennusmarkkinat laskuun. Negatiivista vaikutusta syvensivät vientimarkkinoiden nopea ja laaja hyytyminen sekä siitä johtunut tuotannollisten investointien ja uusien tilausten sekä teollisuustuotannon supistuminen. Teollisuuden suhdannetilannetta kuvaava luottamusindikaattori oli joulukuussa alimmillaan sitten vuoden 1993. Koko viennin arvioidaan supistuvan tänä vuonna huomattavasti.

Pienenä avoimena kansantaloutena Suomi on hyvin riippuvainen kansainvälisen talouden kehityksestä. Maailmantalouden kasvunäkymien heikkeneminen on heijastunut ensi vaiheessa vientiteollisuuteen. Täysimääräiset vaikutukset kotimarkkinoihin näkyvät viiveellä yritysten ja kotitalouksien odotusten synkentyessä ja työttömyyden lisääntyessä.

Kotitalouksien säästämisaste yleensä nousee työttömyyden ja epävarmuuden lisääntyessä. Näin käy myös tänä vuonna ja kulutuksen kasvu jää tulojen kasvua merkittävästi vähäisemmäksi, vajaan ½ prosenttiin. Säästämisaste on viime vuodet ollut tuntuvasti negatiivinen, mutta nousee tänä vuonna positiiviseksi. Investointien vaihtelut ovat suhdanteiden muuttuessa jyrkkiä ja vuoden 2009 aikana investoinnit supistuvat sitä mukaa, kun käynnissä olevat kohteet valmistuvat. Vuonna 2009 investoinnit jäävät runsaat 8 % viime vuotta vähäisemmiksi. Kotimaista kysyntää tukee julkisten kulutusmenojen kasvun jatkuminen ensi vuonna lähes 1½ prosentilla. Ulkomaisen kysynnän romahtamisen ja kotimaisen säästämisen lisääntymisen seurauksena kansantuote supistuu runsaat 2 % eli ensimmäisen kerran 90-luvun alun laman jälkeen.

Vuoteen 2009 siirryttiin nopeasti heikkenevässä työllisyystilanteessa. Työvoiman kysyntä supistuu runsas 70 000 henkeä eli lähes 3 prosenttia ja työttömyys lisääntyy merkittävästi. Työvoiman tarjonta supistuu nyt kuitenkin paljolti ikärakenteen johdosta aiempaa enemmän, joten työttömyysaste ei nouse yhtä paljon kuin työllisyysaste alenee. Keskimäärin työttömyysaste ylittää 8 prosentin rajan.

Kuluttajahintojen nousuvauhti saavutti huippunsa alkusyksystä ja kohosi lähes 5 prosenttiin. Energian hinnan nopea lasku hidasti inflaatiota viime vuoden loppua kohti ja kuluttajahintojen nousun odotetaan nopeassa tahdissa vaimenevan kysynnän supistuessa, vaikka tuontihintojen laskun ei odoteta enää nopeutuvan tämän vuoden aikana. Vuoden puo-

livälin tienoilla hintojen nousuvauhti saattaa käydä negatiivisen puolella ja keskimäärin vuoden aikana hinnat kohoavat vain noin prosentin.

Suhdannenäkymien kirkastuminen edellyttää ennen muuta rahoitusmarkkinoita vaivaa- van epävarmuuden hälvenemistä ja kohonneiden riskipreemioiden alenemista. Rahoitus- markkinoita koskevien toimenpiteiden seurauksena pankkien luottamus toisiaan kohtaan on jonkin verran kohentunut mutta finanssikriisin luoma epävarmuus ei ole vielä hälven- nyt. Lainarahasta vaadittavat riskipreemiot ovat edelleen tuntuvasti normaalioloja korke- ammallalla tasolla. Rahapolitiikan maailmanlaajuinen keventäminen tukee osaltaan kasvua. Inflaatiopaineiden vaimentuessa myös Euroopan keskuspankki on laskenut ohjauskorkoa. Keveämmän rahapolitiikan vaikutus talouden toimijoiden käyttäytymiseen ja talouskas- vuun näkyy kuitenkin viiveellä.

Julkisen talouden tila on heikkenemässä yleisen laskusuhdanteen myötä. Selvimmin tämä näkyy suhdanneherkkien verotulojen tuoton alenemisessa. Valtion rahoitusasema muut- tuu vuonna 2009 kansantalouden tilinpidon käsittein alijäämäiseksi ensimmäisen kerran tällä vuosikymmenellä. Myös koko julkisen talouden rahoitusasema kääntyy alijäämäi- seksi. Vain työeläkerahastot ovat ylijäämäisiä.

Julkisen talouden rahoitusaseman heikkeneminen samanaikaisesti eri maissa näkyy kan- sainvälisillä rahoitusmarkkinoilla lainarahan kysynnän voimakkaana kasvuna. Viime vuosina jo pelkästään Suomen olemassa olevan valtionvelan hoitaminen on edellyttänyt sitä, että lainoja on uusittu keskimäärin noin 10 mrd. euron edestä vuodessa. Valtionta- louden painuminen selvästi alijäämäiseksi kasvattaa velanoton tarvetta tuntuvasti.

Voimassaoleva talousarvio vuodelle 2009 elvyttävä

Syyskuussa 2008 annettu hallituksen tämän vuoden budjettiesitys oli elvyttävä: verotusta kevennetään 1,8 mrd. eurolla, lapsiperheille ja vähätuloisille suunnattuja etuuksia paran- netaan sekä asuntojen uudis- ja korjausrakentamista tuetaan. Sen lisäksi viime syksyn ai- kana päätettiin uusista elvyttävistä toimista vuoden 2008 III lisäbudjetissa sekä vuoden 2009 budjettiesityksen täydennyksessä. Myös eduskuntaryhmät ovat sopivat elvyttävien toimien lisäämisestä budjettiin. Vuokra-asuntojen rakentamista tuetaan ja julkista korja- usrakentamista aikaistetaan. Yritysten rahoituksen, vientihankkeiden rahoituksen sekä riskirahoituksen saatavuutta parannetaan.

Elvyttävät toimet lisäävät vuoden 2009 budjetin menoja tai aiheuttavat tulonmenetyksiä n. 2,5 mrd. eurolla, josta veronkevennysten osuus on 1,8 mrd. euroa. Lisäksi valtuudet (lähinnä väylärakentamisen sopimusvaltuudet ja lainavaltuudet Vientiluotolle) kasvavat n. 1,1 mrd. eurolla. Budjetin ulkopuolisia takauksia (lähinnä Asuntorahaston ja Finnveran takaukset) on runsaat 6 mrd. euroa - pankkien tukemiseen varattu takausvaltuus mukaan lukien n. 60 mrd. euroa.

Kaiken kaikkiaan elvyttävien toimien budjettivaikutus on lähes 1½ % suhteessa brutto- kansantuotteeseen. Päätösperäisten elvytystoimien lisäksi automaattiset vakauttajat (mm. työttömyyssidonnaisten menojen kasvu) pyrkivät vaimentamaan taantuman taloudellisia seurauksia. Komission alustavien arvioiden mukaan koko euroalueella elvyttävät toi- menpiteet yltyvät keskimäärin 0,8 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon. Komissio arvioi Suomen elvyttävän tehtyjen päätösten perusteella hieman keskimääräistä enemmän eli noin 1 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Hallitusohjelman mukaan veropolitiikan painopiste on työn verotuksen keventämisessä. Verokevennysten ensisijainen tarkoitus ei ole suhdannepoliittinen hienoviritys, vaan kan- nustaminen työllistymiseen ja työllistämiseen. Vaikka suhdannekehitystä ei ole mahdol- lista yksiselitteisesti ohjailta valtion toimesta, on valtiontalouden koko kuitenkin sitä mit-

taluokkaa, että finanssipolitiikalla on kiistatta merkitystä suhdannevaihteluille ja siten taloustilanteen vakauttamiselle.

Hallituksen alkutaipaleella oli selkeitä merkkejä talouden ylikuumentumisesta. Tämän vuoksi hallitus sopi ajoittavansa veronkevennykset niin, ettei vakaa talouskehitys vaarannu. Saman ajattelun mukaisesti veronkevennykset voidaan – ja kannattaa – toteuttaa nyt kun taloustilanne on voimakkaasti heikentymässä.

Suhdannekäänteen jyrkkyyttä voidaan siis vaimentaa myös finanssipolitiikan avulla. Vientinäkömät ja talouden toimijoiden odotukset ovat kuitenkin heikkenemässä niin nopeasti ja voimakkaasti, että työttömyyden nousua ei ole mahdollista estää pelkästään finanssipoliittisin keinoin. Vientikysyntään finanssipolitiikalla ei voida vaikuttaa. Finanssipolitiikan avulla voidaan helpottaa oireita, mutta talouden tervehtymistä ei voida jättää pelkästään finanssipoliittisen elvytyksen varaan.

Finanssipolitiikan vaikuttavuutta heikentää se, että osa aiheutuvasta aktiviteetin lisäyksestä kanavoituu tuonnin kautta kansantalouden ulkopuolelle. Lisäksi finanssipolitiikan keventäminen ei välttämättä suoraan vaikuta kotitalouksien ja yritysten odotuksiin. Tällöin finanssipolitiikan vaikutukset voivat jäädä tavoiteltua vaatimattomimmiksi. Finanssipoliittinen elvytys voi jäädä tehottomaksi, jos kotitaloudet uskovat valtiontalouden heikkenevän elvytystoimien vuoksi pysyvästi ja veronkorotusten uhkaavan tulevaisuudessa. Ne eivät silloin lisää kulutustaan vaan säästävät.

Koko kansantalouden mittakaavassa mahdollisuudet finanssipolitiikan keinoin olennaisesti tasoittaa suhdannevaihteluita budjetissa jo tehtyjen päätösten lisäksi ovat käytännössä vähäiset. Tarkoin rajattuina ja kohdennettuina toimenpiteinä finanssipolitiikan avulla voidaan kuitenkin helpottaa tilannetta joillakin talouden yksittäisillä osa-alueilla. Koko kansantalouden kannalta valtiontaloudesta ei ole löydettävissä niin suurta finanssipoliittista elvytysvaraa, että se riittäisi kääntämään suhdannekehityksen suunnan. Tämä korostaa finanssipoliittisten toimenpiteiden harkitun kohdentamisen merkitystä.

Elvyttävien toimenpiteiden vaikutuksia

Lisätalousarviossa lisätään panostuksia mm. rakentamiseen, koulutukseen, tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä yritysten rahoituksen parantamiseen.

Suhdannenäkymien kohenemisen edellytyksenä on rahoitusmarkkinoiden toiminnan normalisoituminen. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätöksen mukaisesti yritysten rahoitukseen liittyviä ongelmia helpotetaan siten, että valtio ostaa yritystodistuksia. Hallitus pyrkii parantamaan yritysten rahoituksen saatavuutta lisäämällä myös Finnveran kautta myönnettäviä pääomalainoja. Vientiteollisuuden asemaa helpotetaan lisäämällä viennin erityisrahoitusta.

Talonrakentamisen määrä vähenee tänä vuonna 12 – 15 % ilman elvyttäviä toimenpiteitä. Tämän johdosta alan työvoiman kysyntä pienenesi viime vuoden keskimäärästä, 139 000 hengestä, noin 118 000 – 122 000 henkeen, kun työvoiman tuottavuuden arvioidaan pysyvän ennallaan. Maa- ja vesirakentamisen määrän ennakoitaan vähenevän viimevuotiselta, kaikkien aikojen huipputasoltaan 5 – 10 %. Tällöin maa- ja vesirakentamisen työllinen työvoima vähenisi viime vuoden 44 000 hengestä noin 40 000 – 42 000 henkeen. Siten rakentamisen työllinen työvoima vähenisi kuluvana vuonna kaikkiaan 19 000 – 25 000 henkeä viime vuoden keskimäärästään. Rakentamisessa taloudellinen aktiviteetti heikkenee jyrkästi kuluvan vuoden loppua kohden sitä mukaa, kun vireillä olevat hankkeet valmistuvat. Kun rakennusalan työvoiman tarjonta vähenee taantumavaiheen ja eläkkeelle poistuman vuoksi lähivuodet joitakin tuhansia vuodessa, lisääntyisi työttömien määrä rakentamisessa tänä vuonna keskimäärin runsas 15 000 henkeä. Vuoden loppu-

puolella alalla saattaisi olla työttöminä noin 25 000 henkeä enemmän kuin vastaavina kuukausina vuonna 2008.

Jäljempänä esitettävien, I lisäbudjettiehdotukseen sisällytettävien rakennustoiminnan elvytyshankkeiden kokonaiskustannus on 1,3 mrd. euroa, josta maa- ja vesirakentamista n. 700 milj. euroa ja talonrakentamista n. 600 milj. euroa. Rakennushankkeiden valtiontaloudellinen kustannus kuluvalle vuodelle on noin 440 milj. euroa ja vuosille 2010 - 2011 yhteensä noin 130 milj. euroa. Lisäksi laajakaista-rakentamisesta aiheutuisi vuosina 2012 - 2015 noin 44 milj. euron lisäkustannus.

Rakennushankkeiden välitön työllisyysvaikutus on kaikkiaan noin 9 000 htv (talonrakentaminen runsas 5 000 htv, maa- ja vesirakentaminen noin 4 000 htv) ja välilliset vaikutukset mukaan luettuna runsas 17 000 htv (talonrakentaminen runsas 10 000 htv, maa- ja vesirakentaminen noin 8 000 htv).

Rakennushankkeista syntyvä työllisyysvaikutus (ml. välillinen vaikutus) on kuluvana vuonna yli puolet kokonaisvaikutuksesta. Suurin osa lopusta työllisyysvaikutuksesta painottuu ensi vuoteen, ja pieni osa vuosiin 2011 - 2015. Toteutettavien toimenpiteiden nettovaikutus rakennusalan työvoiman kysyntään jää kuitenkin esitettyä bruttovaikutusta pienemmäksi, sillä osa näillä toimilla työllistetyistä saisi töitä myös muuta kautta tai osa elvytyshankkeista käynnistyisi ilman tukitoimiakin (mm. osa asunto-osakeyhtiöiden korjaushankkeista). Tässä yhteydessä on oletettu, että ehdotettu 10 prosentin korjausavustus lisäisi korjaustoiminnan määrää 15 prosentilla.

On ennakoitavissa, että elvytyspaketin työmarkkinamerkitys on nettomääräisesti suurimmillaan kuluvan vuoden loppupuolella sekä ensi vuonna. Kyseessä olevien toimenpiteiden ansiosta rakennusalan työvoiman kysyntä voisi olla tänä vuonna keskimäärin runsas 5 000 henkeä suurempi kuin ilman toimenpiteitä. Vuosina 2010 - 2011 nettovaikutus jäisi yhteensä arviolta 3 000 - 4 000 henkeen.

Taloudellisen tilanteen heikkenemisen vaikutuksia pyritään vaimentamaan paitsi elvyttämällä rakennustoimintaa niin myös alentamalla yritysten työvoimakustannuksia poistamalla kansaneläkemaksu työnantajilta.

Maksun poistaminen hidastaa työkustannusten nousua. Työnantajan kansaneläkemaksu vaihtelee yksityisellä sektorilla maksuluokasta riippuen 0,801 prosentista 3,901 prosenttiin palkkasummasta ja on kuluvana vuonna keskimäärin arviolta 1,39 %. Muilla työnantajilla maksu on 1,852 %.

Työllisyysvaikutusten kannalta keskeistä on se, mikä on työvoiman kysynnän herkkyyden hinnassa tapahtuville muutoksille. Kela-maksun poistamisen arvioidaan tukevan työvoiman kysyntää yhteensä noin 10 000 hengellä, edellyttäen, että markkinat mahdollistavat tämänsuuruisen työvoiman lisäkysynnän. Talouden taantumana aikana tämä merkitsee lähinnä työvoiman supistamistarpeen pienenemistä. Tällöin on oletettu, että alennus on pysyvä eikä se johda esim. vastaavaan työeläkemaksun korotukseen myöhemmin. Alennus on tarkoitettu pysyväksi ja nopeasti voimaan tulevaksi. Siihen liittyvä TyEL-maksun ennakoitua nopeampi nousu alkaa v. 2011.

Kasvavan työttömyyden vaikutuksia pyritään lieventämään lisäämällä opiskelijapaikkoja ammatilliseen perus- ja lisäkoulutukseen sekä ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan aikuiskoulutukseen yhteensä 2 150. Lisäyksellä on työttömyyttä alentava vaikutus täysimääräisesti siltä osin kuin se suuntautuu työttömiin. Koulutuksen suuntaaminen työttömyysuhan alaisiin estäisi ainakin osaksi työntekijän ajautumista työttömäksi. Lisäksi koulutettavan mahdollisuudet tulla työllistetyksi paranisivat koulutuksen jälkeen jopa merkittävästi avoimilla työmarkkinoilla. Lisäksi Tekesin kautta myönnettäviä avustuksia

ja lainoja yritysten sekä julkisen sektorin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan lisätään yhteensä 25 milj. eurolla.

Edellä mainittujen elvyttävien toimenpiteiden työllisyysvaikutukset voisivat yltää yhteensä noin 25 000 henkeen. Kela-maksun alentaminen ja rakennustoimintaa elvyttävät toimenpiteet nostaisivat kokonaistuotannon tasoa runsaat ½ prosenttia.

Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä

Lyhyen aikavälin talouspolitiikan uskottavuus edellyttää sitä, että talouspoliittisten toimien mitoituksessa otetaan huomioon myös pidemmän aikavälin näkymien asettamat reunaehdot. Rahoitusmarkkinoiden kriisin hellitettyä joudutaan palaamaan niihin politiikkahaasteisiin, joista keskusteltiin jo ennen kriisiä.

Suomen kansantalouden suurimmat haasteet tulevina vuosina ja vuosikymmeninä johtuvat väestön ikääntymisestä. Suuret ikäluokat ovat saavuttamassa eläkeiän eivätkä nuoret ikäluokat tai maahanmuutto korvaa tästä aiheutuvaa työvoiman määrän vähenemistä. Työikäisen väestön määrä kääntyy vuosikymmenen vaihteessa trendinomaiseen laskuun. Aleneminen on nopeinta ensi vuosikymmenen aikana niin, että työikäinen väestö on ensi vuosikymmenen loppuun mennessä vähentynyt 180 000 hengellä.

Demografisen muutoksen vuoksi julkinen talous joutuu sopeutumaan tilanteeseen, jossa eläkemenot sekä hoito- ja hoivapalveluiden tarve lisääntyvät voimakkaasti samalla kun työvoiman määrän väheneminen rajoittaa kokonaistuotannon ja verotulojen kasvua. Julkisten eläkemenojen voimakas kasvu alkaa jo ensi vuosikymmenellä, kun taas hoito- ja hoivamenojen lisäys painottuu voimakkaammin seuraavalle vuosikymmenelle. Väestön ikääntymiseen varaudutaan julkisen talouden kestävyyttä parantavin toimin mm. tehostamalla julkisen sektorin toimintaa valtion tuottavuushankkeen avulla, uudistamalla kunta- ja palvelurakennetta sekä kohottamalla työllisyysastetta sosiaaliturvaa, työvoimapolitiikkaa sekä koulutusta koskevin uudistuksin. Lisäksi menokurin ylläpitäminen on tärkeää varauduttaessa tuleviin menopaineisiin. Tässä keskeisenä välineenä on hallituskaudelle asetettu valtiontalouden menokehys.

Arvio kestävyuden turvaavasta rakenteellisesta ylijäämäsuhteesta keskipitkällä aikavälillä on noin 4 % suhteessa kokonaistuotantoon. Julkisen talouden alijäämän v. 2013 ennakoidaan olevan noin 1 % bruttokansantuotteesta. Julkisen talouden aiemmin arvioidun rakenteellisen ylijäämän kääntyminen alijäämäksi keskipitkällä aikavälillä vaikuttaa myös pitkän aikavälin kestävyyslaskelmiin. Tulevien vuosikymmenien velkakierteen uhkaa indikoiva ns. kestävyysvaje on kasvanut viime vuonna arvioidusta n. 3 prosentista noin 5 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon. Talousnäkymien heikkeneminen on siten kasvattanut tarvetta julkisten menojen vähentämiseksi tai tulojen lisäämiseksi, jotta julkinen talouden olisi kestäväällä pohjalla pitkällä aikavälillä. Toisaalta kestävyysvajetta voitaisiin pienentää rakenteellisilla uudistuksilla, jotka vaikuttavat julkisen talouden kestävyteen pidemmällä aikavälillä.

Julkisen talouden kestävyttä parantavat rakenteelliset toimet

Julkisen talouden kestävyttä on mahdollista parantaa veroja korottamalla, julkisia menoja leikkaamalla tai rakenteellisilla uudistuksilla, jotka lisäävät kansantalouden työpanosta ja tuotantoa tai vähentävät työttömyyttä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Työmarkkinajärjestöjen 9.1. saavuttama ratkaisu ja sosiaaliturvan uudistamiskomitean linjaukset sisältävät eläkepolitiikkaa ja työttömyysturvaa koskevia esityksiä, jotka toteutuessaan parantavat julkisen talouden kestävyttä. Näitä esityksiä käsitellään jaksossa 3. Lisäksi hallitus valmistautuu politiikkariihen yhteydessä helmikuussa 2009 käsittelemään muita mahdol-

lisiä kansantalouden pidemmän aikavälin kasvuedellytyksiä parantavia ja julkisen talouden kestävyyttä tukevia uudistuksia.

2. Taloutta elvyttävät toimenpiteet

2.1 Investoinnit ja peruskorjaukset

2.1.1 Maa- ja vesirakennustoiminta

- Perusväylänpito

Perustienpito

Lisätään 50 milj. euroa, joka käytetään siltojen korjauksiin, pääkaupunkiseudun joukko liikenteen edellytysten parantamiseen, kevyen liikenteen väylien rakentamiseen ja muihin pienehköihin kohteisiin (välitön vaikutus 530 htv, välillinen mukaan lukien 930 htv). Summaan sisältyy Kainuun kehittämisrahaa 4,2 milj. euroa.

Perusradanpito

Lisätään 21,5 milj. euroa, mikä käytetään Kokemäki – Tampere rataosuuden parantamiseen, Kokkola–Ykspihlajan ratapihatoimintojen tehostamiseen, Harjavallan ratapihan muutostöihin sekä Kotkan Kotolahden satamaratapihan perusparantamiseen (välitön vaikutus 200 htv, välillinen mukaan lukien 370 htv).

- Väylähankkeiden aientaminen

Aiennetaan seuraavat väylähankkeet alkavaksi v. 2009:

- Kt 51 (Kivenlahti – Kirkkonummi). Kustannusarvio 80 milj. euroa. V. 2009 aloitusraha 1 milj. euroa.
- Vt 5 (Päiväranta – Vuorela). Kustannusarvio 90 milj. euroa. V. 2009 aloitusraha 3 milj. euroa.
- Vt 14 (Savonlinnan keskusta). Kustannusarvio 130 milj. euroa. V. 2009 aloitusraha 3 milj. euroa.
- Vt 6 (Joensuun kohta). Kustannusarvio 35 milj. euroa. V. 2009 aloitusraha 1 milj. euroa. (Neljän tieaiennuksen välitön työllisyysvaikutus v. 2009 85 htv, välillinen mukaan lukien 170 htv.)
- Seinäjoki – Oulu -ratahankkeen jatkaminen. Lisätään 40 milj. euroa, mikä rahoitetaan VR Oy:n rahoitusosuudella (välitön vaikutus v. 2009 370 htv, välillinen mukaan lukien 610 htv).
- Porin Mäntyluodon väylän syventämistyö. Kustannusarvio 9,2 milj. euroa. Vuoden 2009 aloitusraha 3 milj. euroa. Porin kaupunki aloittaa samalla 22 milj. euron investoinnit. (Välitön vaikutus 250 htv, välillinen mukaan lukien 470 htv.)

- Teleliikenne (Laajakaistahanke)

Laajakaistarakentamiseen osoitetaan 66 milj. euron sopimusvaltuus käytettäväksi valtionosuuden maksamiseen vuosina 2009-2015 valtioneuvoston periaatepäätöksen 4.12.2008 mukaisesti kustannuksiin. Lisätalousarvion määräraha 0,5 milj. euroa. (Koko hankkeen välitön vaikutus 1400 htv, välillinen mukaan lukien 3000 htv.)

- Vesihuolto- ja jätevesihuolto

Lisätään 4 milj. euroa vesihuolto- ja vesistötöihin ja 0,2 milj. euroa valtionapuna ns. Vesijärvi hankkeeseen (välitön vaikutus 90 htv, välillinen mukaan lukien 125 htv).

Lisätään 2 milj. euroa valtionapuna siirtoviemäri- ja yhdysvesijohtohankkeisiin (välitön vaikutus 40 htv, välillinen mukaan lukien 60 htv).

2.1.2 Talonrakennukset

- Korjausavustukset

Varataan 125 milj. euron valtuus 10 %:n korjausavustuksen myöntämiseen asunto-osake- ja vuokralatoyhtiöiden 1.2.-31.12.2009 alkaviin korjauksiin. Vuoden 2009 määrärahaksi arvioidaan 37 milj. euroa. Avustusta ei myönnetä hankkeille, jotka saavat kotitalousvähennystä. Työllistäväksi vaikutukseksi arvioidaan n. 15 % avustusta saavien hankkeiden summasta (välitön vaikutus 1 600 htv, välillinen mukaan lukien 3 200 htv).

- Asunnot

Uusien vuokra-asuntojen rakentamiseen sekä asuntojen korjaamiseen vuonna 2009 ja 2010 hyväksyttävien korkotukilainojen valtuutta ehdotetaan lisättäväksi 250 miljoonalla eurolla eli yhteensä 1 170 miljoonaksi euroksi. Ratkaisuun liittyy suhdanneluonteinen lyhytaikainen korkotuki vuonna 2009 ja 2010 aloitettavien uusien vuokra-asuntokohteiden kannustamiseksi (ns. välimalli). Ehdotetulla lisävaltuudella arvioidaan voitavan tukea noin 2 000 uuden asunnon rakentamista (välitön vaikutus 2 250 htv, välillinen mukaan lukien 4 500 htv).

- Lentoliikenne

Helsinki-Vantaan lentoaseman korjaustöihin kohdennetaan 10 milj. euroa. (Välitön vaikutus 350 htv, välillinen mukaan lukien 500 htv.) Menot rahoitetaan pienentämällä Finavian tuloutusvaatimusta. Oulun lentoaseman matkustajaterminaalin laajennusinvestoinnin toteuttamiseen ehdotetaan 6 milj. euron määrärahaa. Investointi toteutettaneen vuosina 2009-11. Ilmailulaitoksen, TE-keskuksen ja Oulun seutukunnan rahoitusosuus on yhteensä 15 milj. euroa. (Välitön vaikutus 200 htv, välillinen vaikutus mukaan lukien 360 htv.)

- Senaatti-kiinteistöt

Nostetaan Senaatti-kiinteistöjen investointivaltuutta 30 milj. eurolla (välitön vaikutus 250 htv, välillinen mukaan lukien 500 htv). Hankkeina mm. vankilarakennusten peruskorjauksia, Mikael-koulun peruskorjaus ja laajennus Mikkelissä sekä Valtion taidemuseon Vermon varastotilojen peruskorjaus ja laajennus Espoossa.

- Peruskoulujen peruskorjaukset

Lisätään peruskoulujen toteutusaikaista ja jälkirahoitteista peruskorjausvaltuutta 33 milj. eurolla, josta toteutusaikaisena myönnettävien valtionosuuksien osuus on 13 milj. euroa. Tästä aiheutuu valtiolle lisämenoja 9 milj. euroa v. 2009. (Välitön vaikutus 650 htv, välillinen mukaan lukien 1 300 htv.)

- Päiväkotien ja vanhainkotien peruskorjaukset

Kohdennetaan 9 milj. euroa kuntien sosiaalitoimen rakennusten eli päiväkotien ja vanhainkotien korjausavustuksiin. Määräraha maksetaan toteutusaikaisena eli vuoden 2009 määrärahavaikutus on täydet 9 milj. euroa. (Välitön työllisyysvaikutus 180 htv, välillinen mukaan lukien 350 htv.)

- Veikkausvoittovarojen käyttö

Käytetään 30 milj. euroa kertyneitä veikkausvoittovaroja työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin hankkeisiin jakosuhdelain mukaisesti jakautuen tieteen (5,833 milj. euroa), taiteen (12,834 milj. euroa), urheilun ja liikuntakasvatukseen (8,333 milj. euroa) sekä nuorisotyön (3,0 milj. euroa) edistämiseen (välitön vaikutus 250 htv, välillinen mukaan lukien 500 htv).

- Ilmatieteenlaitoksen satelliittimaa-asemainfrastruktuurin kehittämiseen Sodankylässä varataan 3,2 milj. euroa (rakentamisen välitön vaikutus 25 htv, välillinen mukaan lukien 50 htv).

2.1.3 Muut toimenpiteet

- Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen peruskorjaus
Öljyntorjunta-alue Hallin peruskorjaukseen kohdennetaan 7 milj. euroa. Menoihin haetaan korvausta öljysuojarahastosta. (Työllistävä vaikutus 20 htv.)

- Puolustusmateriaalihankinnat
Kertaluonteisiin puolustusmateriaalihankintoihin osoitetaan 10 milj. euroa (työllistävä vaikutus 130 htv).

2.2 Työllisyys- ja koulutuspoliittiset toimenpiteet

- Ammatilliseen koulutukseen ja ammatilliseen lisäkoulutukseen kohdennetaan yhteensä 11 milj. euroa lisämäärärahaa:

- Ammatilliseen peruskoulutukseen lisätään valtionosuutta 3 milj. euroa, mikä vastaa noin 750 opiskelijan lisäystä. Lisämääräraha kohdistuu erityisesti nuorisotyöttömyyden alentamiseen ja nuorten syrjäytymiskehityksen ehkäisemiseen, aikuisten koulutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä työnohjekoulutuskokeilun laajentamiseen.
- Ammatilliseen lisäkoulutukseen lisätään valtionosuutta 4 milj. euroa, mikä vastaa noin 400 opiskelijatyövuoden lisäystä oppilaitosmuotoisessa lisäkoulutuksessa 2009 – 2011. Lisärahoitusta käytetään erityisesti sellaisen henkilöstön koulutustason nostamiseen, jolla ei ole lainkaan ammatillista koulutusta tai jonka koulutus on vanhentunut.
- Kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen valtionosuutta lisätään 3 milj. euroa, millä saavutetaan noin 1000 opiskelijapaikan lisäys 2009 – 2011 ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa aikuiskoulutuksessa. Lisärahoitus kohdentuu erityisesti työmarkkinoilla olevan vanhan opistotutkinnon suorittaneen henkilöstön koulutustason nostamiseen ja työmarkkinakelpoisuuden turvaamiseen.
- Korkeakoulutetuille avataan oppisopimustyyppinen aikuiskoulutus, jossa hyödynnetään ESR-rahoitusta. Määrärahaa lisätään 1 milj. euroa.

- Tekesin kautta yrityksille myönnettäviin tutkimuksen, kehityksen ja innovaatiotoiminnan avustuksiin lisätään valtuutta 10 milj. euroa ja määrärahaa 2 milj. euroa toiminnan jatkuvuuden ja tason turvaamiseksi (vaikutus 450 htv, välillinen mukaan lukien 750 htv).

- Julkiseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, mm. VTT:n ja korkeakoulujen käyttöön, lisätään valtuutta 10 milj. euroa ja määrärahaa 2 milj. euroa.

- Yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaan myönnettäviin lainoihin lisätään valtuutta 5 milj. euroa ja määrärahaa 2 milj. euroa.

- Työvoimakoulutukseen lisätään 10 milj. euron määräraha ja starttirahaan 5 milj. euron määräraha. Lisäksi työllistämisen-, koulutuksen- ja erityistoimiin lisätään 7 milj. euroa muutosturvan laajentamiseen lomautetuille. Lisäksi laajennuksen myötä lisääntyviin, luonteeltaan määräaikaisiin muutosturvan tehtäviin TE-toimistoissa lisätään 1,2 milj. euroa. Työllistämisen-, koulutuksen ja erityistoimien määrärahoja käytetään tarvittaessa etupainotteisesti. Työvoimapolitiikan määrärahojen riittävyttä arvioidaan uudelleen vuoden aikana. Työvoimapolitiikka koulutusta suunnataan myös akateemisesti koulutettujen tarpeisiin, esimerkiksi yliopistojen täydennyskoulutuskeskusten tarjoamiin täsmäkoulutusohjelmiin sekä akateemisille suunnattuihin yhteishankintakoulutuksiin. Kaikki yritysten ja työhallinnon yhteishankintana järjestämät koulutushankkeet on varauduttu toteuttamaan.

- Työllisyysperusteisiin investointeihin lisätään 5 milj. euron valtuus ja 1,5 milj. euron määräraha.

- Oikeutta sitoutua EU:n rakennerahasto-ohjelmien hankkeisiin aikaistetaan ohjelmakauden lopusta vuodelta 2013 vuodelle 2009. Aikaistaminen lisää työllisyyttä ja tehostaa ohjelmien toimeenpanoa. Aikaistamisesta aiheutuu valtuuden n. 43,5 milj. euron ja määrärahan n. 6 milj. euron lisäys v. 2009.

2.3 Energiatuki ja velkaneuvonta

- Energiatukeen lisätään 8 milj. euroa valtuutta ja 2 milj. euroa määrärahaa. Määräraha käytetään nopeasti liikkeelle lähteviin, työllisyyttä parantaviin uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuutta edistäviin hankkeisiin.

- Velkaneuvonnan määrärahoja lisätään 1,5 milj. eurolla talous- ja velkaneuvonnan tarpeen kasvun vuoksi.

2.4 Verot ja sosiaaliturvamaksut

- Työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen

Työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen toteutetaan siten, että 1.4.2009 se alenee 0,8 prosenttiyksiköllä, mikä merkitsee maksun poistumista kokonaan I-maksuluokasta. Työnantajan kansaneläkemaksu poistuu kokonaan 1.1.2010 lähtien. Tämä alentaa yksityisen sektorin työvoimakustannuksia tänä vuonna 280 milj. euroa ja vuositasolla 773 milj. euroa. Jos otetaan huomioon se, että kansaneläkemaksun poistaminen kasvattaa yritysten maksamia veroja, nettovaikutus yksityiselle sektorille vuositasolla on 572 milj. euroa. Kuntien työvoimakustannukset alenevat tänä vuonna 78 milj. euroa ja vuositasolla 274 milj. euroa. Jos otetaan huomioon se, että maksun poistaminen vähentää kuntien saamia valtionosuuksia, mutta toisaalta lisää niiden yhteisöverotuloja, nettovaikutus kuntiin on vuositasolla 248 milj. euroa. Seurakuntien talous vahvistuisi vuositasolla 13 milj. eurolla. Valtion nettomenoja päätös lisää tänä vuonna noin 360 milj. euroa ja vuositasolla 1 050 milj. euroa. Jos otetaan huomioon valtionosuuksien pieneneminen, valtion nettomenot kasvavat vuositasolla 980 milj. euroa. Lisäksi yhteisöverotulot kasvavat vuositasolla 153 milj. eurolla. Kela-maksun alennuksen työvoiman kysyntää lisäävä vaikutus olisi useamman vuoden aikavälillä yhteensä noin 10 000 htv.

Kela-maksun poistamisen vaikutukset rahoitustasapainoon sektoreittain, milj. euroa

	2009	2010				Muutos vuoteen 2009
	Välitön vaikutus	Välitön vaikutus	Välilliset vaikutukset Valtionos.	Yhteisövero	Nettovaikutus	
Valtio*	-361	-1056	70	153	-833	-472
Kunnat	78	274	-70	44	248	170
Seurakunnat	3	9		4	13	10
Yritykset	280	773		-201	572	292

* Valtion työnantajamaksut vähenevät 26 milj. euroa v. 2009 ja lisäksi 65 milj. euroa v. 2010.

Maksun poistamisen kassavaikutukset v.2009 kohdistuvat kahdeksalle kuukaudelle, jos maksu (suoriteperusteisena) alenee 1.4.2009. Vuositason vaikutukset on laskettu vuoden 2009 palkkatason mukaan.

- Poisto-oikeuksien korottaminen

Korotetaan tuotantotoiminnassa käytettävien uusien rakennusten, koneiden ja laitteiden hankintamenoista vuosilta 2009 ja 2010 tehtävien poistojen enimmäismäärä kaksinkertaiseksi säännönmukaisiin poistoihin verrattuna. Tuotantotoiminnassa käytettävien uusien rakennusten, koneiden ja laitteiden hankintamenoista tehtävien korotettujen poistojen

vuoden 2009 verotuottoa vähentävä vaikutus on n. 65 milj. euroa ja vuoden 2010 verotuottoa vähentävä vaikutus n. 83 milj. euroa.

2.5 Toimenpiteiden vaikutukset

Edellä esitetyt toimenpiteet panisivat liikkeelle 1,6 mrd. euron hankkeet, kun lasketaan mukaan kuntien ja yksityisen sektorin panostukset. Kansaneläkemaksun poisto ja poistoi- oikeuksien korotus mukaan lukien elvytyspaketin suuruus olisi 2,0 mrd. euroa.

Valtiontalouteen kohdistuisivat v. 2009 noin 0,9 mrd. euron lisämenot. Budjettitalouden tasapaino heikkenisi noin 0,7 mrd. euroa ja kehysmenot kasvaisivat 216 milj. euroa.

	valtiontalous	budjettitalous	kehysmenot
Vuosi 2009	912	662	216
Vuosi 2010	1 073	1 073	153
Vuosi 2011	896	896	53

Toimenpiteiden välittömät työllisyysvaikutukset olisivat noin 18 000 htv. Välilliset vaikutukset mukaan lukien toimenpiteet työllistäisivät noin 25 000 htv.

3 Julkista taloutta vahvistavat ja työvoimatarjontaa lisäävät keskipitkän aikavälin toimenpiteet

- Kansaneläkemaksun poistamiseen liittyvät järjestelyt

Työnantajan kansaneläkemaksun (Kela-maksu) poisto luo edellytykset työeläkemaksun (TyEL-maksu) 1,6 prosenttiyksikön etupainoiselle nostolle, mikä vähentää TyEL-maksun tulevaa nousupainetta. Tämä kokonaisuus sisältyykin työmarkkinajärjestöjen sopimukseen, jonka mukaan TyEL-maksua nostetaan 0,4 prosenttiyksikköä vuosittain vuosina 2011-2014.

Kela-maksun poisto rahoitetaan pääosin elinkeinoelämän energia- ja ympäristöveroja korottamalla. Tarvittavat rahoituspäätökset tehdään vuoden 2009 keväällä valtiontalouden menokehyksistä päätettäessä.

Kaavamaisesti laskien Kela-maksun poisto, sen rahoitus ja TyEL-maksun nosto kuvatulla tavalla vähentäisi ilman käyttäytymisvaikutuksia julkisen talouden ns. kestävyysvajetta noin 0,65 % suhteessa BKT:een. Tämä vaikutus aiheutuu kahden kanavan kautta:

1. Kela-maksun poisto ja TyEL-maksun 1,6 %-yksikön nosto on julkisen talouden kannalta neutraali muutos, ja ympäristöverojen nosto 800 miljoonalla eurolla parantaa julkisen talouden tasapaino/BKT-suhdetta n. 0,4 %-yksikköä.

2. TyEL-maksun etupainoinen nosto vähentää TyEL-maksun pitkän ajan nostopainetta noin yhdellä prosenttiyksiköllä. Prosentti yksityisen sektorin palkkasummasta on n. 0,25 % BKT:sta.

Työntekijän TyEL-maksu nousee 2011-2014 yhteensä 0,8 prosenttiyksikköä. Tämä kompensoidaan tuloverotusta keventämällä.

Kela-maksu on tarkoitus poistaa I-maksuluokan (ks. taulukko s. 12) osalta kokonaan 1.4.2009 ja samalla muiden maksuluokkien maksua alennetaan 0,8 %-yksikköä. Kela-maksu poistuu kokonaan 1.1.2010.

Julkisen talouden kestävyuden vahvistamisen ohella Kela-maksun poiston hyödyt ovat seuraavat:

- Se alentaa työvoimakustannuksia yksityisellä ja julkisella sektorilla ja siten lieventää painetta lomautuksiin ja irtisanomisiin. Työvoimakustannuksia säästyy kansantalouden kaikilla sektoreilla. Vientisektorin kohdalla työvoimakustannusten alennus on rahoituksen turvaamisen ohella ainoita työllisyyttä tukevia elvytystoimia.

- Maksun poistaminen on rakenteellisesti perusteltua. Ensinnäkin työn verotuksen painopisteen siirto työn verotuksesta ympäristö- ja energiaveroihin on työllisyyden ja talouskasvun kestävyuden kannalta perusteltua. Toiseksi palkkaperusteisilla maksuilla on taroituksenmukaista rahoittaa vain palkkaperusteisia etuuksia.

Nopeana elvytystoimena Kela-maksun alennus on perusteltu, koska se alentaa välittömästi työvoimakustannuksia. Kela-maksun poisto alentaa työvoimakustannuksia keskimäärin runsaalla prosentilla. Siten sillä on yksiselitteisesti työvoiman kysyntää lisäävä vaikutus. Kela-maksun poiston seurauksena työllisyyden arvioidaan muodostuvan runsas 10 000 henkilöä korkeammaksi kuin ilman poistoa.

Vastaavanlaisia toimia on otettu käyttöön myös muualla Euroopassa. Ruotsissa alennettiin tämän vuoden alussa työnantajan sosiaaliturvamaksuja yhdellä prosenttiyksiköllä. Saksan hallituksen tammikuussa esittämässä uudessa elvytyspaketissa työnantajamaksuja alennetaan 0,6 prosenttiyksiköllä.

- Varhaiseläkkeitä koskevat toimet

Työmarkkinajärjestöjen varhaiseläkkeitä koskevat järjestelyt parantavat julkisen talouden kestävyyttä.

Osa-aikaeläkejärjestelmään tehtyjen muutosesitysten toteuttaminen alentaisi eläkemenoja. Myös lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostolla on työttömyyden kestoja ja työttömyysetuuksia vähentävä vaikutus. Lisäksi molemmat muutokset lisäävät työpanosta ja verotuloja, jolloin myös tätä kautta julkisen talouden kestävyys paranee.

- Työttömyysturvaa koskevat toimet

Työmarkkinajärjestöjen ansiosidonnaisen työttömyysturvan muutosta koskevien esitysten tavoitteena on työttömyysjaksojen keston lyhentäminen. Työttömyyden muita Pohjoismaita korkeampi taso Suomessa johtuu paljolti juuri työttömyyden muita Pohjoismaita selvästi pidemmästä keskimääräisestä kestoista. Julkisen talouden tasapainon ja työttömyyden välillä on puolestaan kiinteä yhteys; karkean säännön mukaan yhden prosenttiyksikön työttömyysasteen lasku parantaa julkisen talouden tasapaino/BKT-suhdetta pysyvästi noin 0,7 prosenttiyksiköllä. Toisaalta järjestöjen ratkaisussa – samoin kuin sosiaaliturvan uudistamiskomitean linjauksissa – lähtökohtana on aktiivitoimien lisääminen, mikä käytännössä merkitsee julkisten menojen lisäämistä.

Työttömyysturvan ansiopäivärahan laskentamalli säilyy nykyisellään eli turva lasketaan ns. 45/20 säännöllä. Ansio-osa on 45 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Jos kuukausipalkka ylittää 90 x peruspäivärahan määrän (=2 307 euroa/kk) eli ns. taitteen, niin ansio-osa alenee ylimenevältä osalta 20 prosenttiin. Esityksessä uusi taite on 105 x peruspäivärahan määrä (=2691 euroa/kk). Toinen ja huomattavasti pienempi etuustasoa nostava vaikutus aiheutuu ns. prosentivähennyslain muutoksesta, joka nostaa kautta linja työttömyysetuuden tasoa noin yhdellä prosentilla.

Taitteen nosto nostaa etuustasoa n. 6 % 3000 euroa/kk palkalla ja n. 5 % 5000 euroa/kk palkalla. Taitteen nosto voidaan hyvin tulkita eräänlaiseksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan indeksikorotukseksi. Edelleenkin ansiosidonnainen työttömyysturva olisi varsin progressiivinen. Etuus/palkkasuhde on esitettyssä mallissa 1800 euroa/kk palkalla 60 %, 3000 euroa/kk palkalla 52 % ja 5000 euroa/kk palkalla 39 %.

Suurin muutos järjestöjen esityksessä koskee korotettua ansioturvaa aktiivitoimissa. Lisäksi korotetun ansioturvan parametrit muuttuvat hieman. Ne olisivat jatkossa 57,5/35. Muutosturvan työllistymisohjelmallisän parametrit säilyisivät nykyisellään.

Keskeisin muutos työttömyysturvan tasossa on se, että alle 20 v. työhistoriaa omaavalle maksetaan korotettua ansiopäivärahaa 200 päivän ajan, jos hän menee aktiivitoimiin. Kuten taulukosta 1 havaitaan, muissa tilanteissa muutokset ovat verrattain vähäisiä. Toinen keskeinen muutos on, että työttömyysturvan kokonaiskesto olisi 500 päivää sisältäen aktiivitoimet. Tämä tarkoittaa, että passiivisen työnhaun työttömyysturvakausi lyhenee nykyisestä henkilön osallistuessa aktiivitoimenpiteisiin. Tällä voi olla selvä työttömyyden kestoa lyhentävä vaikutus. Tätä vaikutusta voimistaa se, että aktiivitoimiin hakeudutaan jatkossa todennäköisesti enemmän, koska turvan taso aktiivitoimissa paranee.

Taulukko 1. Esityksen keskeiset muutokset työttömyysturvaan suhteessa nykytilanteeseen pelkistäen

	Passiiviturvalla	Aktiivitoimissa
Työhistoriaa yli 20 v.	Korotetun ansiopäivärahan pituus lyhenee 150 päivästä 100 päivään	Korotetun ansiopäivärahan pituus pitenee 150 päivästä 200 päivään
Työhistoriaa alle 20 v.	Korotettua ansiopäivärahaa maksetaan 20 päivän ajan, jos työhistoriaa on vähintään 3 v.	Korotettua ansiopäivärahaa maksetaan 200 päivän ajan

Kokonaisuutena ja pelkistäen voi sanoa, että passiiviturvan taso ei muutu. Alle keskituloisilla se nousee noin prosentin prosenttivähennyksen muutoksen seurauksena. Yli keskituloisten turva nousee n. 6-7 %, mutta toisaalta se on alentunut suhteessa ansioihin useiden vuosien ajan, mikä on heikentänyt turvan vakuutusluonteisuutta. Kaikilla turva nousee, jos osallistuu aktiivitoimiin.

Esitettyjen työttömyysturvan muutosten vaikutukset työttömyyden kestoon tulisivat riippumaan paljon aktiivitoimista. Aktiivitoimiin hakeudutaan jatkossa todennäköisesti nykyistä enemmän, koska turva paranee aktiivitoimissa. Samalla aktiivitoimet eivät enää jatkossa pidentäisi ansioturvan kestoa. Nämä yhdessä nykyistä tehokkaampien aktiivitoimien kanssa lyhentäisivät työttömyyden keskimääräistä kestoa ja työttömyyden tasoa. Työttömyyden tasoa alentavan vaikutuksen suuruutta – ja samalla julkisen talouden kestävyyttä parantavan vaikutuksen suuruutta - ei kuitenkaan voida arvioida ennen aktiivitoimien kokonaisuuden täsmentymistä. Tätä kokonaisuutta arvioidaan kevään 2009 kehyspäätöksen yhteydessä.